

Sanningar och myter om yrkeshögskolan

Mentimeter-pass under YH-dagen 10 november 2022

Myter om yrkeshögskolan

1. Yrkeshögskolan är en "B-högskola" för dem som inte klarar akademiska studier

Svar: Falskt. Av dem som antas till YH-program har cirka en tredjedel redan eftergymnasial utbildning i bagaget, omkring 15 % har en eftergymnasial utbildning på 3 år eller längre med sig. När det gäller kurser är det ännu fler som har tidigare eftergymnasial utbildning – hela 70 % och 35 % har minst en treårig akademisk utbildning med sig.

2: Personer med akademisk bakgrund vill fortsätta att kompetensutvecklas inom akademien.

Svar: Varken helt sant eller helt falskt. När det gäller kurser är det ännu fler som har tidigare eftergymnasial utbildning – hela 70 % och 35 % har minst en treårig akademisk utbildning med sig. I många av de undersökningar som gjorts nu i samband med införande av omställningsstudiestödet av bland annat TCO (6 av 10 tjänstemän) och Svenskt Näringsliv (7 av 10) så svarar en stor andel att man vill läsa på högskola för att ställa om. Det syns inte på YH-kurserna så här långt, men sannolikt kommer det att handla om vilket utbud som kommer att finnas.

Myter om yrkeshögskolan

3: Efter att förkunskapskravet yrkeslivserfarenhet endast fick användas om det finns särskilda skäl, så sjönk studerandes medianålder eftersom klasserna fylldes med fler 19-åringar.

Svar: Falskt, sedan de förändrade behörighetsreglerna infördes, så har medianåldern har ökat varje år. Och från 2007-2021 så har medianåldern ökat från 25 till 30 år.

4: Sedan reformen om förkunskapskraven 2016 har direktövergångarna från gymnasiet ökat

Svar: Falskt. Bara fem procent av alla studerande vid yrkeshögskolan påbörjar sina utbildningar direkt – det vill säga samma år som de går ut från gymnasiet. Ytterligare fem procent tar ett kompletterande år på sig innan de börjar yrkeshögskoleutbildningar. Faktum är att andelen som påbörjar en yrkeshögskoleutbildning före 22 års ålder har gått ner något sedan de nya behörighetsreglerna trädde i kraft 2016. Enbart 26 % av eleverna på yrkesprogrammen har planer på att studera vidare inom 3 år. Jämfört med extremen: naturvetenskapliga programmet där andelen med studieplaner är 92 procent.

5: Anordnarna startar YH-kurser fortlöpande under året.

Svar: Sant, men endast i liten utsträckning. Under 2021 startade 168 utbildningar, 124 (73 %) av dem startades enbart med en omgång, 36 (20 %) av dem startade vid två tillfällen under året. Således var det endast ett fåtal (5 %) utbildningar som startade med tre omgångar eller fler – dessa har dock en spridning mellan 3 och 17 omgångar.

Myter om yrkeshögskolan

6: Flertalet som byter från högskola till YH och vice versa byter också utbildningsinriktning

Svar: Sant. Av de 16 900 som studerade sitt sista år i yrkeshögskolan under 2017 hade 13 procent påbörjat högskolestudier inom tre år. Andelen var större bland kvinnor än bland män. (flest utrikesfödda kvinnor) Sedan finanskrisen har övergångarna minskat. Övergångarna från högskolan till YH var under samma period 4 procent (knappt 4 000 studerande, flest utrikesfödda män), 70 procent av dem som bytte från yrkeshögskolan till högskolan bytte inriktning – samma andelar för dem som bytte från högskola till YH.

7: Det är en jämn fördelning mellan offentliga och privata anordnare

Svar: Varken helt sant eller helt falskt. 2009 var fördelningen mellan offentliga och privata anordnare i stort sett jämn. Nu 60/40. Men den stora skillnaden ser vi i fördelningen av platser. Vid bildandet av YH fördelades ca två tredjedelar av platserna till offentliga anordnare. Nu går 75 % av platserna till privata anordnare. Över 80 % av expansionen i YH sedan 2018 har fördelats till privata anordnare.

Myter om yrkeshögskolan

8: Utbildningar på flera orter har inte gett önskad effekt eftersom anordnare endast i liten utsträckning startar utbildningar på de orter de angett i ansökan

Svar: Falskt, över 70 procent av alla utbildningsomgångar med beslut om fler orter som hittills startat har gjort det på alla orter som det var tänkt. Endast i ett fåtal fall har anordnare startat utbildningar enbart på "huvudorten".

9: Andelen som får jobb efter att ha gjort LIA på distans är lika hög som för dem som genomfört LIA på en fysisk arbetsplats

Svar: Falskt. Drygt hälften av alla examinerade som har arbete, har det på någon av sina LIA-platser. Under pandemin genomfördes en del av LIA-perioderna på skolan, digitalt eller som en hybridvariant. Det visar sig att det är stor skillnad på resultaten beroende på om man haft LIA på arbetsplats eller skolförlagd LIA. Andel i jobb: fysisk LIA – 91 %, delvis skolförlagd 86 %, skolförlagd 77 %.

Motsvarande siffror när det gäller jobb på någon av LIA-platserna är 58 %, 47 % respektive 48 %. 80 % nöjda med anordnarnas hantering av LIA.

Myter om yrkeshögskolan

10: Att det är låg examensgrad inom utbildningsområdet Data/IT beror på att studerande slutar förtid för att flertalet har fått jobb.

Svar: Falskt. Examensgraden på Data/IT är totalt 64 %, distans omkring 50 %. 84 % av examinerade inom Data/IT fick ett jobb året efter examen. De som avslutar sin YH-utbildning med examen etablerar sig i mycket högre grad på arbetsmarknaden jämfört med dem som fullföljer utbildningen utan examen. Skillnaden är 20 procentenheter eller mer under åren 2019-2021. Skillnaderna mellan examinerade och fullföljare var något större bland kvinnor än bland män – till mennens fördel. Inom Data/IT är skillnaden 75 % för examinerade och 53 % för fullföljare.

11: Genomströmningen på en distansutbildning är lägre än på en bunden utbildning

Svar: Sant. Andelen distans har ökat från 24 % till 32 % sedan 2020. Examensgraden har minskat för distansutbildningar över tid (62 %) för bunden ökat till 75 %. Däremot så har 90 % av dem som examinerades från en distansutbildning ett arbete efter utbildningen. (88 % på bunden), men överensstämmelsen är något sämre (67 respektive 72 procent)

Myter om yrkeshögskolan

12: YH-studerande vet vad de vill, det syns bland annat i att flertalet potentiella studerande enbart söker en YH-utbildning.

Svar: Varken helt sant eller helt falskt. Under perioden 2015-2019 sökte drygt två tredjedelar endast en enda utbildning. Nu ser det lite annorlunda ut. Lite drygt hälften (55%) av dem som söker, söker endast en utbildning. Även andelen som söker riktigt många utbildningar har ökat. (fler än 10) Dessutom var det hela en tredjedel av dem som sökte till yrkeshögskolan som samtidigt sökte till högskolan samtidigt. Denna siffra har ökat på senare år.

13: Kännedomen om YH är fortsatt låg över tid

Svar: Falskt, kännedomen om YH har ökat från 29 procent bland den breda allmänheten i de första mätningarna som MYH genomförde 2011 till 77 procent i samma målgrupp vid senaste mätningen 2021.

Myter om yrkeshögskolan

14: Att det är så få YH-utbildningar som leder till en kvalificerad YH-examen har lett till att andelen YH-utbildningar utan LIA ökar.

Svar: Falskt. Hela 94 procent av alla pågående utbildningar i yrkeshögskolan leder till en yrkeshögskoleexamen. Enligt nuvarande reglering krävs inte att utbildningen ska omfatta LIA. Likväl omfattas över 97 procent av dessa utbildningar i dagsläget av LIA.

15: Arbetsgivarnas vilja att låta sina medarbetare läsa på YH-kurs på betald arbetstid är lågt

Svar: Varken helt sant eller helt falskt. 85 % av studerande söker utbildningen på eget initiativ. 20 % av dem som gått en kurs har gjort det helt på betald arbetstid, 19 % har fått göra det på delvis betald arbetstid. Om arbetsgivarna varit delaktiga i studerandes ansökan till utbildningen så är de i hög grad villiga att ge möjlighet att studera på betald arbetstid. (65 % helt, 24 % till del)

Myter om yrkeshögskolan

16: I en stor del av ledningsgrupperna i yrkeshögskolan är närvaron bland arbetslivsrepresentanterna låg.

Svar: Falskt, MYH:s kartläggning från 150 genomförda kvalitetsgranskningar visar att närvaron är god eller mycket god i 80 % av genomförda granskningar. Det ser också ut som om att närvaron har blivit bättre under och efter pandemin beroende på att allt fler ledningsgruppsmöten sker digitalt.

17: En majoritet av arbetslivsrepresentanterna som engagerar sig i ledningsgrupper kommer från företag med fler än 50 anställda.

Svar: Sant, närmare 50 % representerar företag med fler än 250 anställda och 15 % kommer från medelstora företag med 50-250 anställda.

Myter om yrkeshögskolan

18: Yrkeshögskolan är ett naturligt steg vidare för individer som gått yrkesprogram på gymnasiet

Svar: Varken helt sant eller helt falskt. Utredaren Anders Franzén tänkte sig att yrkeshögskolan skulle bli en naturlig fördjupning för elever som genomgått yrkesprogram men så har det inte blivit. Enbart 26 % av eleverna på yrkesprogrammen har planer på att studera vidare inom 3 år. Jämfört med extremen: naturvetenskapliga programmet där andelen med studieplaner är 92 procent. Men av dem som påbörjade en YH-utbildning 2020 så hade ändå hälften gått ett yrkesprogram på gymnasiet, men eftersom medelåldern är hög så var det i de flesta fall länge sedan de gick på gymnasiet.

19: De nya förkunskapskraven som infördes 2016 har lett till minskad träffsäkerhet – alltså andel i arbete som helt eller delvis motsvarar utbildningen

Svar: Falskt. Tvärtom har träffsäkerheten ökat från 58 % 2015 till 71 % 2019 för att sedan minska under pandemin till 65 %. Minskningen har snarare med konjunkturutvecklingen att göra än något annat.